

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Schoen Arnold*
Cím: *Bajor mesterek Budán a 18. században.*

Forrás: *Budapesti Hirlap*

Bp.
(Hely)

1929. VII. 8.
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy *308*

Hely

Idő

"17"

Személy

Helv. szám

Bajor mesterek Budán a 18. században

Irtá **SCHOEN ARNOLD**

Azok a művelődési s művészettörténeti aranyzálak, amelyek hosszú időken által szövődtek Bajorország, Nürnberg városa meg Magyarország, Buda városa között baráti érzéssé, lelki kapcsolattá s amelyeket a török megszállás megszagatott, újra szövődtek a tizenharmadik század elején, amidőn a romhalmzból újjáéledő Buda várba a nyugatról özönlő telepesek, iparosok, képfaragók, kőfaragók között több bajorországi s nürnbergi mester is jött szerencsepróbára. A történeti távolság homályából két értékesebb mester alakja kezd határozottabb alakot ölteni a sok közül, akik Buda városának ma már tűnedező barokk areulatóba néhány bajorizű vonást elegyítettek.

Ezek egyike a kőfaragómester *Vogl* Konrád, aki 1669-ben vagy ez év körül született Nürnberg városában. És szinte az első telepesek között már 1696-ban telepedett meg Budán, de csak 1698 február 3-án vette fel őt a budai polgárok közé a városi tanács. Az itt működő *Bernardo Feretti* szobrász, *Mattzinger Farkas* kőfaragó s *Vogl* között sok viszálykodás támadt a nehéz kereseti viszonyok folytán, amikor közös panaszukra a városi tanács 1703 június 3-án becsületsértő egymást becsületsértőként mindhármukat az épülő városháza egy-egy ablakkeretének a kőfaragására ítélte. Nehéz kereseti viszonyai folytán a műhelyében dolgozó kőfaragólegényeit sem fizethette rendszeren, amiért a városi tanács 1704-ben börtönnel fenyegette. Ebben az esztendőben támadt peres ügye *Perger Tamás* pesti kőfaragóval is. Később 1718-ban *Hörger Antal* szobrászsal perlekedett gellérthegyi szőlője miatt; 1719-ben *Schilk Antal* pesti kőfaragóval gyűlt meg a baja kőbánya miatt. Még a budai városi magisztrátussal is éles harcba keveredett 1724-ben, amikor az a *Pestről* Budára költözött salzburgi születésű *Mossleuthner Rupert* kőfaragómestert polgárral felvette s helybeli mesterré fogadni készült; a magisztrátus *Voglnak* *Mossleuthner* ellen felhozott ellenvetéseit elvetvén, *Voglt* örök hallgatásra, további akadékoskodása esetén

pedig húsz tallérnyi bírságra ítélte. A harcias természetű *Vogl* 69 éves korában halt meg Budán a várban 1738 október 29-én.

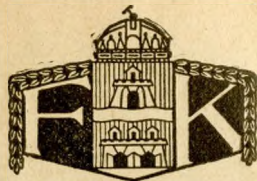
Mint életére, úgy munkásságára is levéltárakban porosodó iratok vetnek némi világosságot, amelyekből megállapítható, hogy 1699-ben *Zichy Péter* gróf zsámbéki kastélyának a kőfaragási munkálataira vállalkozott szerződésileg. 1701-ben az első budavári Szentháromság-oszlop munkálataiban vett részt. 1702-ben az épülő budavári városháza kapukeretét faragta. 1712-ben a második budavári Szentháromság-szobor-émlék munkálataiban vett részt és a munkája díjazásából kéri adója törlesztését. 1714-ben a budavári városháza kápolnájának kőfaragómunkálatait végzi, amelyet *Hölbling János* építőmester tervezett, oltárszobrait pedig a kismartoni *Hörger Antal* szobrász faragta. 1727-ben *Martinelli A. Erhard* építőmester az épülő pesti invalidus-palota kőfaragási munkálatairól *Vogltól* is kért ajánlatot, azonban e munkában való részvételéről nincsenek további feljegyzéseink. 1728-ban a budavári városháza lépcsőzetének a kiképzésével foglalkozott. Végző éveiben a budai városi kutak kőfaragómunkáit végezte.

Míg *Vogl* kőfaragómester könnyűszerrel lett az akkor még kissé néptelen Buda város polgára, azonban állandó anyagi gondokkal küzdött haláláig, addig egyik festő honfiktársa csak a legkitartóbb erőfeszítések árán választatott budai polgárrá, de azután gyökeret verve, némi jómódnak örvendett élete végéig.

Ez a honfiktársá *Stettner* *Sebestyén* kőfaragó volt, aki a bajorországi *Dorsban* született 1699-ben, vagy e körül. *Stettner* 1727 augusztusában tűnik fel a budai várban, amikor a budai magisztrátusnál polgárrá való felvételét kérelmezte; azonban a magisztrátus arra való tekintettel, hogy Budán eleget működik, mint az antwerpeni születésű *Ery Ferenc*, a skót származású *Falconer György*, a német eredetű *Landtrachtinger J. Gáspár* és ezek a festők is alig tudnak megélni keresetükből, kérését elutasította azzal a határozattal

hogy *Stettner* nyolc napon belül hagyja el a város területét és másutt próbáljon szerencsét. *De Stettner* nem tágitott; küzdött, kísérletezett és helyben maradt. Szívós kitartással dolgozott és *Ery* festő halála után 1730 januárjában újra folyamodott polgárrá választásáért, de eredménytelenül; ebbeli kérését 1732 januárjában megújította, amikor a magisztrátus nemcsak az engedékeny *Falconerrel*, hanem a városnál hivatalt betöltő s tekintélyes *Landtrachtinger* festővel való megegyezést is ajánlotta neki; úgy látszik, hogy az utóbbi makaesul ellentállott, mert *Stettner* csak 1736 március 16-án lett budai polgárrá. Hogy helyzetét némileg megerősítse, 1738 júniusában *Hörger Antal* szobrász tanuskodásával meghiúsodott, feleségül vevén a némi vagyonnal rendelkező özvegy *Obergrueber Teréziát*, akitől 1741 októberében *János Sebestyén* nevű fia s 1743 júniusában *Anna Terézia* nevű leánya született. Később házat is szerzett a budai várban, amelyben 1758 november elején halt meg 59 éves korában; hátrahagyott özvegyét a következő májusban *Kranawetter Gábor* Pesten működő festő vette feleségül.

A sok akadállyal viaskodó *Stettnernek* nagyobb szerű tevőkénységet kellett kifejtenie, hogy Budán a folyton szaporodó festők között érvényesülhessen; forrásaink azonban csak gyér adatokat szolgáltatnak működéséről, amely ezek szerint sokszor aranyozásra is szorított, de leginkább templomi oclú s vallásos tárgyú képek festésére terjedt. Az egyik feljegyzés szerint 1733-ban a budaijlaki segítőszűz *Mária*-templom számára zászló-képet festett; 1736-ban a budavári második Szentháromság-szoboremléken végzett festést meg aranyozást; 1738-ban a budai magisztrátus számára *Erdődy György* gróf tárnokmester portréjának díszes rájáát ékesítette; 1743-ban *Kleiss Antal* ravatalképet festette. 1747-ben a budai származású *Schervitz Mátyás* festővel társulva, a budatabáni Szent Katalin-templom gazdag plasztikájú főoltárát festette a főoltárképpel együtt; ez a közös művük azonban 1810-ben tűz martalékává lön. 1750-ben a budavizvárosi Szent Anna-templom számára szent sirt festett. 1751 augusztus 8-án *Mária Terézia* királynő meglátogatta Buda városát és az erro az alkalomra festett diadalkaput *Stettner* készítette a grossglogani eredetű *Gultz Ignác* festő és az említett *Schervitz* társaságában. 1755-ben betlehemi jászolt festett a vizvárosi Szent

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím:

Forrás:

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

Hely

Idő

Személy

Helyszám

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Anna-templom számára s a következő évben ismét Seher-
vitz festővel együtt a tabáni templomba szent sirt festett.

E mesterek és kortársaik máig ismeretlen munkássága
részben már elkallódott, részben még ismeretlen művei azok
a névtelen mozaikszemek, amelyekből rakódik össze Buda
tizennyolcadik századi művészete, amely művészet sokszor talán
szegényes köntöben, szerény formában, de szívós életenergiá-
val pallérozta a Duna két partján fejlődő ikerváros népének
kulturális lelkületét. És bár e két város, Buda meg Pest
különálló városi életet folytattak, a török hódoltság után
mind a kettő ugyanazon művelődési s művészeti áramlatok
sodrába jutott. Buda példájára Pesten is nyugati mesterek
hintették el az akkori művészet magvait, amely mesterek kö-
zött találjuk Pesten a müncheni származású *Unterstauner*
Kristóf festőt, aki 1731 november 20-án vette feleségül Pes-
ten Mayer J. György festőnek az özvegyét és a bajorországi
Burghausenben született *Schnabel* Károly József szobrászt,
aki 1752 január 24-én lett Pesten városi polgárrá. Azonban
ezek életéről és munkásságáról még nem sikerült fellebbente-
nünk a feledés szürke fátylát.

Székesfővárosi házi nyomda 1927 — 1095